

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 19.03.2026 § 46

§ 46

## **Espoon Matinkylässä sijaitsevan muinaisrannan, Tiistilän pirunpellon, rauhoittaminen luonnonmuistomeriksi**

Valmistelijat / lisätiedot:  
Aia Katrin

etunimi.sukunimi@espoo.fi  
Puhelinnumero 09 816 21

### **Päätösehdotus**

Esittelijä  
Ympäristöjohtaja Söderman Tarja

Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää rauhoittaa Espoon Matinkylässä sijaitsevan muinaisrannan, Tiistilän pirunpellon, luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonmuistomeriksi liitteenä olevan aluerajauksen mukaisesti. Rauhoitettava alue on rajattu rantakivikon näkyviin osiin ja sitä ympäröivään puustoiseen lähialueeseen. Pirunpelto sijaitsee Espoon kaupungin omistamalla Rajakalliolla, Rajakallionpolun varrella.

### **Perustelut**

Luonnonsuojelulain (9/2023) 95 §:n mukaan puu, puuryhmä, siirtolohkare tai muu niitä vastaava luonnonmuodostuma, jota sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn vuoksi on aiheutta erityisesti suojella, voidaan määrätä rauhoitetuksi luonnonmuistomeriksi.

Tiistilän pirunpelto on maakunnallisesti merkittävä geologinen kohde (Espoon arvokkaat geologiset kohteet 2006). Se on entinen Litorinanmeren rantakivikko ja Espoon hienoimpia muinaisrantoja. Pirunpelto on muodostunut pyöreistä kivistä ja sen laajuus on useita kymmeniä aareja. Pelto on erityisen hyvin muodostunut. Tiistilän pirunpellolla on siten luonnonsuojelulain 95 §:ssä tarkoitettua maisemallista merkitystä.

Tiistilän pirunpelto on vuosien mittaan lievästi vahingoittunut, muun muassa kiviä on siirrelty ja liikuteltu. Muinaisrannat ovat osa Suomen maaperän historiaa sekä geologisesti arvokkaita luonnonmuodostumia. Suojelun tavoitteena on kohteen säilyminen.

Kivikko on vuosien mittaan hieman pienentynyt umpeenkasvun seurauksena. Rantakivikko erottuu maastossa kuitenkin hyvin.

### **Käsittely**

### **Päätös**

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

## Selostus

### Toimivalta

Luonnonsuojelulain 95 §:n mukaan yksityisen omistamalla alueella olevan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta päättää alueen omistajan hakemuksesta tai suostumuksella kunta. Kunnan on huolehdittava yksityisen omistamalla alueella olevan luonnonmuistomerkin merkitsemisestä selvästi havaittavalla tavalla.

Kunta päättää omistuksessaan olevalla maalla sijaitsevan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta. Espoon kaupungin hallintosäännön I osan 4 luvun 20 §:n 3 kohdan mukaan ympäristö- ja rakennuslautakunnan tehtävänä on vastata kunnalle luonnonsuojelulain mukaan kuuluvista tehtävistä sekä päättää luonnonmuistomerkkejä koskevista asioista.

### Asian vireilletulo ja käsittely

Tarve Tiistilän pirunpellon rauhoittamiseksi ilmeni elokuussa 2025, kun palautepalvelun kautta tuli ilmoitus, että alueelta on siirretty kiviä. Rajakallionpolun varteen on rakennettu uusia taloja, ja todettiin ilmeinen tarve suojella maakunnallisesti merkittävä geologinen kohde luonnonmuistomerkkinä.

Ympäristönsuojelusta käytiin havainnoimassa kohdetta 7.3.2025. Kohteelta havaittiin, että kiviä oli liikuteltu ja kasattu alueen keskelle isoksi kasaksi.

Rauhoittamisesta pyydettiin 17.6.2025 kaupungin sisäisiä lausuntoja tonttiyksiköltä, liikuntapalveluilta, Espoon kaupunginmuseolta ja kaupunkisuunnittelukeskuksesta. Saadut lausunnot ovat oheismateriaaleina.

Kaupunkisuunnittelukeskuksen näkemyksen mukaan Tiistilän pirunpellon rauhoittaminen luonnonmuistomerkiksi on kannatettavaa ja tarpeellista, mutta esitettyä aluerajausta tulisi tarkentaa siten, että luonnonmuistomerkiksi rauhoitetaan vain alue, jolla on luonnonsuojelulain 95 §:n 1 momentissa mainittua arvoa. Tiistilän pirunpelto sijoittuu vuonna 1977 lainvoiman saaneen Tiistilä (310400) -asemakaavan alueelle. Asemakaavassa pirunpellon alue on osoitettu aluemerkinä EL (Luonnonsuojelualue).

Kaupunkisuunnittelukeskus puoltaa Tiistilän pirunpellon rauhoittamista luonnonmuistomerkiksi seuraavalla ehdolla: Rajakallion alueen luontoarvot ja mahdolliset muut arvot sekä virkistyskäytön tarpeet tulee selvittää ennen luonnonmuistomerkin rajausta. Tämän selvityksen perusteella tulee esittää luonnonmuistomerkille tarkempi raja, johon kuuluvat vain ne alueen osat, joilla on luonnonsuojelulain 95 § mukaista suojeluarvoa.

Espoon kaupunginmuseolta saadun lausunnon mukaan Tiistilän pirunpellon rauhoittamista pidetään hyvänä hankkeena, myös esihistoriallisen ympäristön säilyttämisen näkökulmasta. Kohteeseen ei kuitenkaan suoraan kytkeydy arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyviä velvoitteita tai tarpeita.

Tonttiyksikkö puoltaa rauhoittamisesitystä lausuntopyynnössä esitetyn aluerajauksen mukaisesti.

Kohteelle esitettyä aluerajausta on tarkennettu kaupunkisuunnittelukeskuksen lausunnon jälkeen siten, että Rajakallion polku jää esitettävän luonnonmuistomerkin rajauksen ulkopuolelle. Kohteen rajaukseksi esitetään rantakivikon näkyviä osia ja siihen rajautuvaa puustoista lähialuetta. Esitetty aluerajaus ei estä alueen virkistyskäyttöä, mutta turvaa luonnonsuojelulain 95 §:ssä määritetyt arvot.

#### Rauhoituksen vaikutukset

Rauhoitettua luonnonmuistomerkkiä ei saa luonnonsuojelulain 95 §:n mukaan vahingoittaa eikä turmella. Esimerkiksi kivien siirtely ja liikuttelu voi vahingoittaa tai turmella luonnonmuistomerkkiä.

Rauhoitettavan alueen säilymisen kannalta on tarpeen merkitä alue selkeästi maastoon, pystyttää Rajakallion polun varteen infokyltti, jossa esitellään kävijöille muinaisrantakivikon arvot ja syntyhistoria, sekä estää alueen umpeenkasvu raivaamalla pensaikko säännöllisin väliajoin. Suuret havupuut kuitenkin säästetään, myös olemassa olevat pysty- ja maalahopuut.

Rauhoituspäätös toimitetaan liitteineen Metsähallitukselle luonnonmuistomerkkien valtakunnalliseen tietojärjestelmään tallentamista varten, kun päätös on lainvoimainen. Päätös on lainvoimainen 30 vuorokauden kuluttua päätöksen tiedoksisaannista, jos päätöksestä ei valiteta.

Ympäristönsuojelu huolehtii luonnonmuistomerkin merkitsemisestä maastoon.

#### Muutoksenhaku

Tästä päätöksestä voi valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

## Päätöshistoria

### Liitteet

- 1 Tiistilän pirunpelto, aluerajaus

### Oheismateriaali

- EI JULKAISTA\_Tiistilän pirunpellon rauhoittaminen, Kaupunkisuunnittelukeskuksen lausunto (sisältää henkilötietoja)
- EI JULKAISTA\_Tiistilän pirunpelto\_Espoon kaupunginmuseon lausunto (sisältää henkilötietoja)
- Tiistilän pirunpelto, valokuva
- EI JULKAISTA\_Tonttiyksikön lausunto (sisältää henkilötietoja)

### Tiedoksi

Lupa- ja valvontavirasto, kirjaamo  
Tonttiyksikkö  
Kaupunginmuseo  
Kaupunkisuunnittelukeskus